

ארבע בני עינים

משפט אייכמן עדיין לא התחיל — וכבר עומדת ממשלת ישראל במצב מביש. עורך-הדין הגרמני סטר על לחיה בטומבי, הוֹפְטִים ממורמרים, חברי-הכנסת והעתונים החשידו את כהונתיה ומעשיה. קשה להעלות על הלב עניין צודק יותר מאשר התיבועה נגד האיש שלקח חלק מר-כזי בהשמדתם של מיליונים. והנה עומדת ממשלת ישראל ומתגוננת לאורך כל הח-זית, כאילו היתה היא הנאשמת.

אם זה המצב עתה, לפחות ששה שבועות לפני המשפט — מה צפוי לנו בשעת המשפט עצ-מו? אילו בזיונות? אילו עסקי-ביש?

באחריה של שכרון הנצחון. לא כן משפט אייכמן. העולם יסתכל בו בשבע עיניים מפוכחות, וכל פגם שיגלה בו יזקף לזכות הנאצי הנאשם.

***

אחרי שנפסדה הצעתנו להעמיד את אייכמן בפני משפט בינלאומי, בו יופיע הצד הישראלי כתובע, הצענו לחתר בכלל על אכיורי המשפט.

הצענו להעמיד את אייכמן בפ-ני ועדת-חקירה, שתפקידה היחיד יהיה לברר את האמת ההיסטורי רית, ולהנציחה.

ועדה כזו יכלה לחקור את אייכמן מבלי להיות כפופה לפורמליזם של חוקי הראיות.

בעולם! — מוכרחים להגיע לאבי סורדים ללא-ספור, להסתבך בעסי קרביש, להיגרר לבזיונות.

וזה ביוק מה שקורה עתה, יום אחרי יום.

***

הבזיון הראשון הוא עצם הרכב בית המשפט. מזה כמה שבועות הוא מסעיר את שופטי ישראל.

אילו היה זה משפט אמיתי, היה מגיע בדרך הנהוגה הקבוע לידי השופט בנימין הלוי, בתור נשיא בית-המשפט המחוזי בירושלים. אולם הממשלה אינה רוצה כי השופט הלוי יהיה אב בית-המשפט. אפילו יש לה נימוק: הדין הלוי ישב במשפט

נאשם מסויים, שמשפטו אף לא התחיל עדיין?

הנקמה באייכמן היא מוסרית ומוצדקת. אך בינתיים מפתנים למדינה נוהלים נפסדים ותקדימים מפוככים. מחוקקים חוקים למקרה מסויים, כשהמחוקק יודע בפירוש למי הכוונה. קובעים נוהל לביצוע עונש-מוות — נוהל שיישאר זמן רב אחרי שאייכמן ימות. מתכנן ננים לעריכת משפט-ראווה, דבר הפוגע בכבוד המשפט.

כל זה פסול מיסודו.

***

הבזיון העיקרי רק התחיל. הוא התחיל השבוע כאשר ירק הד"ר רוברט סרבאציוס בפני התיבועה הישראלית ויצא את הארץ באופן הפגנתי.

ד"ר סרבאציוס רצה לדבר עם אייכמן בארבע עיניים. הממשלה התנגדה. ושוב נאלץ צה להסתבך בנימוקים של צביעות — ה-חשש מפני התאבדות הנאשם.

נימוקו של סרבאציוס צבוע לא פחות. הוא טוען שאינו רוצה לגלות את טכסיסי ההגנה לאוזני השוטרים, הנוכחים בפגישות. אך אפילו גרמני כמו סרבאציוס אינו כה נאיבי עד כי לא שמע מעולם על קיומם של מכשירי-האזנה.

אין טעם להאשים את היועץ המשפטי, או אפילו את שר-המשפטים. הם ממל-אים תפקיד כפוי-טובה. לא הם הסתבכו. ממשלת ישראל היא שהסתבכה.

הכל התחיל כאשר החליטה הממשלה ל-העמיד את אדולף אייכמן לדין ולערך לו משפט ישראלי.

הממשלה החליטה? לא, איש לא שאל את הממשלה. דויד בן-גוריון הוא שהחליט.

האם החליט הוא? אפילו בנאת אין כל בטחון. הוא קם בכנסת והודיע על המשפט העתידי להיערך — שעות מעטות אחרי ש-אייכמן הובא ארצה. אפילו האחד-בדורו אי-נו יכול לקבל החלטה כל כך חשובה, ב-עניין כה מקצועי ומסובך כעריכת משפט, ללא שום התייעצות עם מומחים, חוץ שעות מעטות אלה.

לא, הוא לא החליט. הוא פשוט אמר מה שנכנס לו בראשו, רגע לראש — לשם עויות רושם, לי-שם האפקט הרממאטי.

ואחרי שאמר מה שאמר — שוב לא היתה הנטייה אפשרית. הממשלה, שאיש לא שאל אותה, נאלצה לגשת לביצוע ההחלטה שאיש לא החליט אותה.

כי כך מתנהלים העניינים במדינת ישראל, שאמרה כן לזקן.

סרבאציוס בא, סרבאציוס הולך — מה גרם לבזיון?

הרגע הראשון אמרנו כי עריכת משפט פלילי בכלל, ומשפט ישראלי בפרט, היא איחלת. לא סתם איחלת, כי אם איחלת הרת-סכנות.

אי-אפשר לערוך משפט על פשע כזה, ועל אדם כזה.

המשפט הפלילי הוא מכשיר. כמו כל מכשיר, נועד למטרה מסוימת, ועליו רק לגביה. הוא נוצר במרוצת הדורות כדי לדון בעבירות שבין אדם לחברו, או בין אדם לחברה. כל המחכונת המשפטית, על אביזריה השונים — הנהוגה הקסדני של קב-לת ראיות, הזכויות הרבות המוקנות ל-נאשם ולסניגור, ההבטחות החמורות המג-בילות את העדויות, הנוהל של בחירת ה-שופטים — כל זה נוצר על רקע של דיון בעבירות פליליות רגילות.

היא יכלה לחקור אותו ללא נוכחות סניגור. היא יכלה לנהל חקירה ממושכת, יסודית, עקבית.

חקירה פומבית, אפילו באולם ענק, איננה משפט-ראוה. הכתם הזה, לפחות, היה נמ-נע. לא היה צורך לבנות שופטים. לא היה צורך לתת לסניגורים לנהל מישחקים מש-פטיים. לא היה צורך לאפשר למישהו ל-עורר את אהדת העולם לאייכמן חסר-ההגנה.

אפשר היה לנהל חקירה — וכי תומה להעמיד את אייכמן למשי-פטי-שדה קצר, תמציתי, ענייני. משפט-שדה שהיה נגמר ביום אחד, ושלמחרתו אפשר היה להי-ציא את האיש להורג באמצעות כיתת-אש, אם נרזן למיתה.

***

חת לדכת בדרך זו — הדרך הישרה, ההגיונית, ההיגיונית — החליט מי ש-החליט (ליתר דיוק: החליט מי שלא החליט) לערוך משפט של ממש.

ההחלטה הזאת — הצביעות היתה מונחת ביסודה.

צביעות — כי אין אדם בישראל, ואין שופט בישראל, שאין לו דיעה ברורה ומגו-בשת על מעשיו של אייכמן.

צביעות — כי אין אדם בישראל, ואין אדם בעולם כולו, שאינו יודע מראש את פסק-הדין, ואת העונש.

צביעות — כי אי-אפשר למנוע ויכוח על מעשי אייכמן והטיפול בו, וכל ויכוח כזה (כולל מאמר זה) הוא מבחינה פורמ-לית בזיון בית-המשפט.

צביעות — כי משפט מסוג זה אינו יכול להיות משפט אמיתי, אלא אך הצגה רבת-תן שימוש באכיורי המשפט כאפק-טים תיאטרוניים.

קסטור, ופסק בכמה עניינים שיתעוררו מ-חדש במשפט אייכמן.

אינו יודע אם השופט הלוי צריך לשבת במשפט אייכמן, יתכן ש-יהיה צריך לפסול את עצמו, ויתכן שלא. אך דבר אחד אני יודע: לא זה הנימוק האמיתי שבגללו מנסים עתה להרחיקו מכס אב-בית-הדין.

הנימוק האמיתי הוא שהממשלה פוחדת מפני השופט הלוי. הוא עצמאי מדי. הוא אי-משפצון המסוגל להגיע לקיצוניות רבה, כפי שהוכיח במשפטו קסטור, מחתרת צרי-פין וכפר-קאסם. אפשר לחלוק על כמה מקביעותיו של השופט הלוי במשפטים אלה (ואני מרשה לעצמי לעשות זאת) — אך מה זה נוגע למשפט אייכמן?

הממשלה פוחדת מהלוי — מהי צורה העצמאית בה הוא עשוי לנהל את המשפט.

הממשלה החליטה לחוקק חוק מיוחד, שכל מגמתו לשלול ממנו את האפשרות לנהל את המשפט. הצביעות הולידה אב-סורה. החוק המוצע שולל מהלוי רק את כהונת אב בית-הדין, אך מאפשר לו לכהן כאחד משני השופטים האחרים. אך אם הלוי פסול מלנהל את משפט אייכמן בגלל כהו-נתו במשפט קסטור — באיזה אופן הוא ראוי להשתתף בו כשופט, ומן הסתם אף לנסח את פסק-הדין?

***

זיון זה אינו העילה היחידה לשינוי חוקי הארץ. חוקי-הלוי אינו החוק ה-יחיד שמנסים עתה לחוקקו אך ורק למקרהו של אייכמן. שורה שלמה של סעיפי-אייכמן עומדים לדין.

הנה מנסחים סעיף כדי להסדיר את ה-הוצאה להורג. האם אין זו צביעות מבישה לרון — למעשה — בהוצאתו להורג של

האמת הפשוטה היא שממשלת ישראל פוחדת שסרבאציוס ישי-פיע על אייכמן לרעה.

היא העניקה לסניגור הקצבה ממשלתית — אך היא חוששת כי הוא עלול לשמש מק-שר בין אייכמן לבין גופים ניארגאציים. על כן לא ניתן לסרבאציוס לראות את אייכמן ביחידות — ואף נעשו הכנות אב-סורדיות כדי למנוע זאת בשעת המשפט עצמו, על-ידי הקמת מחיצות פיסיות בין הנאשם וסניגורו.

אייכמן המבודד, המנותק מן ה-עולם, הוא מכשיר חסר-רוע כירי חוקריו. אין הוא עושה לשנות את עורו. הוא עלול להופיע כנאצי גא, לקמרג על ישראל ועל ה-יהודים, אפילו לעורר את אהדת העולם כאיש נדרף.

ממשלת ישראל רוצה למנוע זאת, ועל כן התייחסה לסרבאציוס כפי שהתייחסה. אבל אי-אפשר למנוע זאת — ועל כן נכנעה. במשפט אמיתי, זכאי הנאשם להסכר את נימוקיו ככל העולה על רוחו. הוא זכאי לנאום נאוים נאציים. הוא זכאי להשמיע את מנהיגי המדינה והתנועה הציונית. הוא זכאי לגלות דברים, אשר מישהו בצמרת ה-מדינה מעוניין באופן גואש למנוע את גי-לויים ופירסומם.

כל הנסיגנות למנוע זאת, לא יועילו. כאשר עורכים משפט, מוכרחים להעניק לנאשם את זכר יותיו המשפטיות. אפילו ברוך ה-דבר בסכנה של בזיונות מחפירים. כי מניעת הזכויות המשפטיות, עת העו-לם כולו מסתכל, תהיה בזיון חמור עוד יותר.

***

דרך זו שהלכו בה, חרף כל האזהרות ולמרות כל נימוקי התגיון, שוב אין בה נסיגה.

המשפט חייב להיערך — על אף כל ה-סכנות הצפויות בו.

יהיה זה צחוק הגורל אם יינתן לנאצים לנקום את נקמתם האח-רונה ביהודים במשפט עברי, על אומת ישראל — כגלל האימפרי-ליסביות של זקן עקשן אחד, שאינו מסוגל להתייעץ עם איש לפני ש-הוא נאם את נאומיו.